

Granskning av Stiftelsen Högskolan i Jönköpings ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet svenska som andraspråk

Uppdraget

Stiftelsen Högskolan i Jönköping har den 2020-03-13 ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet svenska som andraspråk. Vi, docent Anna Flyman Mattsson, Lunds universitet, professor Tommaso Milani, Göteborgs universitet, arbetslivsföreträdare Pernilla Andersson Varga, Göteborgs stad och studentrepresentant Emmy Schylander, Uppsala universitet, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Stiftelsen Högskolan i Jönköpings ansökan om examenstillstånd samt intervjuer som genomfördes den 2020-11-09. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med lärosätets ledning, institutions- och utbildningsledning, studenter samt lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var fem veckor. Den 2021-01-05 meddelade lärosätet UKÄ att det inte fanns några synpunkter alls på det preliminära yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ till regeringen föreslår att inte ge Stiftelsen Högskolan i Jönköping tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet svenska som andraspråk.

De sakkunniga

Anna Flyman Mattsson

Tommaso Milani

Pernilla Andersson Varga

Emmy Schylander

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Examenstillstånd Ämneslärarexamen	ID-nr A-2020-04-4982
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar Yrkesexamen Omdöme: Inte tillfredsställande Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</i></p> <p>Bedömargruppen anser att examen är relevant och ryms inom examensordningen. Lärosätet har en tydlig struktur för den aktuella utbildningen. Utbildningsplan och kursplaner är utformade i enlighet med högskoleförordningen.</p> <p><i>Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till yrkesexamen.</i></p> <p>Svenska som andraspråk har funnits vid lärosätet sedan 1999. I dag ges utbildning i svenska som andraspråk i form av fristående kurser upp till 60 högskolepoäng och lärosätet har även en stor uppdragsutbildningsverksamhet. Detta ser bedömargruppen som positivt eftersom lärosätet därmed har erfarenhet av undervisningsämnet. Vid intervjuerna lyftes detta också fram som förtjänstfullt förutom att samläsning och samarbete kommer att ske med den sökta utbildningen. Det framkom dock inte hur detta samarbete kommer att se ut. Bedömargruppen vill i detta sammanhang poängtera betydelsen av att disputerade lärare och forskning inom svenska som andraspråk anlitas även bland fristående kurser för att den sökta utbildningen ska gynnas.</p> <p>Ämneskombinationerna svenska som andraspråk som förstaämne tillsammans med geografi, historia eller religionsvetenskap respektive svenska som andraspråk som andraämne tillsammans med historia, religionsvetenskap eller samhällskunskap problematiseras inte i ansökan. Det är dock ett faktum att svenska och engelska – som finns med i lärosätets ämneslärarutbildning för arbete i gymnasieskolan – saknas i utbildningen för arbete i grundskolans årskurs 7-9 vilket ger de angivna kombinationerna, enligt vad som framgår av den översikt över utbildningsprogrammets struktur som ingår i ansökan. Bedömargruppen påtalade vid intervjuerna en risk för brist på förkunskaper, med tanke på att svenska som andraspråk har ett mycket brett ämnesinnehåll och därmed brukar kombineras med svenska och engelska. Detta betraktades emellertid inte av lärosätet som ett problem och kompetensen inom svenska som andraspråk ansågs kunna säkerställas, men likväl nämndes att diskussioner har förts kring en eventuellt kommande ansökan om svenska och engelska också gällande utbildningen för arbete i grundskolans årskurs 7-9. Hur ämneskunskaperna säkerställs mer konkret framkom dock inte. Bedömargruppen vill poängtera att förkunskaperna skiljer sig stort beroende på ämneskombination, men bedömer att det finns en medvetenhet vid lärosätet om detta.</p> <p>Utbildningens innehåll och organisation är väl beskriven. Bedömargruppen ser den tidiga förstaperioden av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och samläsningen med samtliga</p>		

lärarstudenter den första tiden som särskilt lovvärd, då det ger studenterna möjlighet att tidigt kunna ändra inriktning utan några större konsekvenser. Bedömargruppen ser också positivt på att ämneskunskaper ska befästas tidigt i utbildningen. Initialt tolkade bedömargruppen ansökan som att samtliga VFU-kurser skulle vara kopplade till kurserna inom utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), vilket väckte frågor hos bedömargruppen. Detta klargjordes dock vid intervjuerna, där det förtydligades att kravet på 15 högskolepoäng ämnes-VFU uppfylls.

Sammanfattningsvis är bedömargruppens uppfattning att den tilltänkta utbildningen har en adekvat avgränsning i förhållande till yrkesexamen.

I ett rikstäckande perspektiv finns inte ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.

I ansökan lyftes fram att det lokala, regionala och nationella behovet är stort för den sökta utbildningen och detta framhölls även vid intervjuerna. Lärosätet gör också gällande att det är värdefullt internt för lärarutbildningen att kunna erbjuda utbildning inom fler undervisningsämnen och att detta också skulle stärka verksamheten inom det aktuella undervisningsämnet. Bedömargruppen vill här uttrycka en oro över att det inte har gjorts någon formaliserad undersökning om intresset för det aktuella undervisningsämnet inom utbildningen för arbete i grundskolans årskurs 7-9. Vid intervjuerna framkom att studenter inte sällan byter inriktning från den mot utbildning för arbete i grundskolans 7-9 till inriktningen mot arbete i gymnasieskolan då den senare ger en ingång till båda åldersgrupperna. Detta stärker bedömargruppen i sin uppfattning att en undersökning bör göras om hur stort intresset för svenska som andraspråk inom den befintliga utbildningen för arbete i grundskolans årskurs 7-9 är.

Bedömargruppen menar att behovet av den aktuella inriktningen inte är klarlagt och anser att bedömningsgrunden Yrkesexamen måste ges omdömet Inte tillfredsställande.

Bedömningsområde:**Förutsättningar****Personal (lärarkompetens och lärarkapacitet)**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.*

Bedömargruppen anser att lärarresurserna på utbildningen inte har en tillräcklig förankring i forskningen inom svenska som andraspråk. I ansökan anges 13 lärare som kommer att undervisa inom utbildningen, varav 7 är adjunkter och 6 är disputerade (inklusive två professorer). Ingen av de disputerade lärarna har doktorsexamen i svenska som andraspråk, i tvåspråkighet eller i flerspråkighet. I stället har de examen i de relaterade ämnena engelska med litteraturvetenskaplig inriktning, litteraturredaktik, kulturanthropologi, samhällsvetenskap, svenska med inriktning mot pedagogik eller tyska. Visserligen bedriver några av de disputerade lärarna forskning som skulle kunna räknas till ämnesområdet "flerspråkighet och mångfald" i mycket vid bemärkelse, men bedömargruppen noterar en avsaknad av mer specifik vetenskaplig kompetens inom ämnet svenska som andraspråk. Vid intervjuerna påtalades att det är svårt att rekrytera disputerade lärare inom ämnet och att en tidigare utlysning av en lektorstjänst inte ledde till någon tillsättning, samt att det

finns planer på att utlysa en lektorstjänst i svenska som andraspråk nästa år. Det framkom också att adjunkterna inkluderas i olika forskningsprojekt som en del av deras kompetensutvecklingstid. Detta anses av bedömargruppen vara en orimlig lösning, särskilt med tanke på adjunkternas redan pressade arbetssituation. Att adjunkterna inkluderas i forskningsprojekt är visserligen positivt, men dock under förutsättning av att forskningstid läggs i deras tjänst. Bedömargruppen anser att lärosätet inte har kompenserat för bristen på disputerade lärare i svenska som andraspråk på ett tillfredsställande sätt, till exempel genom att knyta externa forskare inom ämnet till utbildningen eller genom samarbeten med andra lärosäten. Ämnesbredden och ämnesdjupet bedöms följaktligen inte vara tillgodosedda med avseende på lärarkompetens och lärarkapacitet.

Bedömningsområde:**Förutsättningar****Utbildningsmiljö**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Det finns inte en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs inte så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.*

I ansökan redogörs för de olika forskningsmiljöer och forskningsgrupper vid lärosätet som är relevanta för ämneslärarprogrammet och för undervisningsämnet svenska som andraspråk. Särskilt betonas relevansen av forskargruppen CCD@JU som främst behandlar lärande, kommunikation, kultur och mångfald utifrån två starkt överlappande forskningsteman: inkludering och delaktighet samt språk och litteratur. Det framkommer i ansökan att forskningsgruppen bedriver regelbunden seminarieverksamhet där även adjunkter inom svenska som andraspråk är aktiva. I både ansökan och intervjuerna lyfts betydelsen av ett tvärvetenskapligt angreppssätt fram, i vilket närliggande forskningsområden bidrar till svenska som andraspråk. Bedömargruppen instämmer i detta, men vill betona att det är viktigt att sådan forskning bedrivs som fokuserar mer specifikt på svenska som andraspråk och inte enbart forskning inom det breda ämnesområdet "mångkulturalitet".

Bedömargruppens uppfattning är att forskningsanknytningen är väl beskriven liksom de forskningsmiljöer som är relevanta för utbildningen, men att dessa inte är tillräckligt förankrade i ämnet svenska som andraspråk. Utbildningsmiljön kan därför inte anses vara tillfredsställande.

Bedömningsområde:**Förutsättningar****Resurser**

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur. De tillgängliga resurserna utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.*

Bedömargruppen anser att infrastrukturen är väl utvecklad, så till vida att studenterna har god tillgång till arbetsplatser och pedagogiskt stöd i form av till exempel inläst litteratur. Biblioteket är väl integrerat i utbildningen bland annat på så sätt att en bibliotekarie ansvarar för vissa undervisningsmoment. Digitaliseringen är likaså väl utvecklad och är ett prioriterat område med bland annat ett digitalt klassrum. Studenthälsan och studievägledningen är väl fungerande verksamheter, vilket också bekräftades vid intervjuerna. Lärosätet har också en studieverkstad med syfte att hjälpa studenterna

att utveckla sin skrivförmåga. Här anser bedömaregruppen att det finns möjligheter till utveckling då studieverkstaden inte alltid är känd för studenterna och att den enligt bedömaregruppen också kunde omfatta mer specifikt stöd för andraspråkstalare, särskilt eftersom lärosätet har en relativt hög andel studenter med utländsk bakgrund. Utifrån vad som framgick vid intervjuerna uppfattar dock bedömaregruppen att det finns en medvetenhet om detta vid lärosätet och att ett utvecklingsarbete kring detta har igångsatts. Resurserna bedöms därför som tillfredsställande.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Den sammanvägda bedömningen vad gäller bedömningsområdet Förutsättningar är inte tillfredsställande.

Utbildningen ryms inom examensordningen och dess avgränsning kan bedömas vara adekvat i förhållande till yrkesexamen, men behovet av den aktuella inriktningen förefaller inte vara ordentligt klarlagt.

Det råder generellt en brist på forskning och forskare inom ämnet svenska som andraspråk i Sverige och bedömaregruppen anser att lärosätet inte har kompenserat för denna brist på ett tillfredsställande sätt. Visserligen bedriver forskarna vid lärosätet forskning inom närliggande områden, men utan en direkt inriktning mot svenska som andraspråk. Bedömaregruppen menar dock att eftersom det finns en medvetenhet om brister när det gäller lärarresurser, så borde dessa kunna avhjälpas på sikt.

Forskningsanknytningen av utbildningen är tillfredsställande och det finns forskningsmiljöer där adjunkter inom svenska som andraspråk ingår. Emellertid är dessa forskningsmiljöer inte i tillräckligt hög utsträckning förankrade i svenska som andraspråk. I både ansökan och intervjuerna framkom det att svenska som andraspråk vid lärosätet snarare likställs med mångkulturalitet.

Även om tillgängliga resurser bedöms vara tillfredsställande, är de för närvarande inte helt anpassade efter de behov som en lärarutbildning i svenska som andraspråk har. Ett utvecklingsarbete kring bland annat informationen till studenter med utländsk bakgrund pågår dock för närvarande.

Bedömningsområde:

Utformning, genomförande och resultat

Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner)

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen.*

Utbildningsplan och kursplaner finns för hela utbildningen och dessa är utformade i enlighet med högskoleförordningen med avseende på behörighetskrav och övriga förutsättningar.

I ansökan framhålls att det finns en för alla lärarutbildningarna gemensam organisatorisk enhet – Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) – är en styrka i såväl utbildningens utformning och genomförande som i det systematiska kvalitetssäkringsarbetet. Denna bild stärktes vid intervjuerna där bland annat fördelen med att alla är delar av samma kvalitetsbedömningar lyftes fram och att det försiggår ett tätt samarbete mellan de olika arbetslagen. Detta ser bedömaregruppen som mycket

positivt, bland annat då det torde bidra till kvalitetssäkringen av exempelvis kursplaner och till att dessa ges ett enhetligt utförande vid lärosätet.

Vid HLK finns ett kursplaneråd som bereder och kvalitetsgranskar utbildningsplaner och kursplaner. Kursansvarig ansvarar för planering av kursens genomförande utifrån kursplanens lärandemål, innehåll, undervisningsformer, examinationsformer, bedömningskriterier och betygsättning. Såväl förändringar i kursplaner som justeringar gällande lärarnas undervisning i den enskilda kursen sker återkommande. Härmed menar bedömargruppen att bedömningsgrunden Styrdokument kan ges omdömet Tillfredsställande.

Bedömningsområde:**Utformning, genomförande och resultat****Säkring av examensmålen**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

I ansökan framgår att den övergripande tanken när det gäller säkerställandet av att studenterna uppfyller examensmålen ligger i att UVK-kurser, VFU och ämnes-/ämnesdidaktiska studier varvas. På så sätt ges enligt lärosätet möjlighet till progression under utbildningens gång, växelverkan mellan områden och möjligheter till ett samlat lärande. Därtill finns integrerade "strimmor" för de examensmål som inte är kopplade till ett specifikt ämnesområde. Bedömargruppen ser fördelen med dessa möjligheter till samlat lärande och ser särskilt VFU:ns koppling till både UVK och ämnet som lovvärd, men ser också risker i detta upplägg då progressionen kan komma att påverkas negativt och viktiga delar kan riskera att falla bort. Även upplägget med "strimmor" är en god tanke, men också dessa riskerar att falla bort om de inte är tydligt framskrivna i styrdokumentet. I ansökan framkommer ingen tydlig förklaring till hur detta kan undvikas. Vid intervjuerna framfördes exempel på "strimmor" och på hur progressionen överses av kursplaneråd med flera, men inte heller då gavs någon tydlig förklaring till hur "strimmorna" garanteras i utbildningen. Varken i kursplanerna eller vid intervjuerna har bedömargruppen sett tillräckliga belegg för att kurserna bygger på varandra, utan de överlappar varandra till stor del och åstadkommer därmed inte någon tydlig stegring av kunskapskrav. Detta kommer att leda till att de kunskaper, färdigheter och förmågor som anges i examensmålen för denna utbildning inte kommer att uppnås.

På kursnivå framkommer samma tanke om ett övergripande samlat lärande där delar av innehållet återkommer i olika delkurser för att ge studenterna flera möjligheter att nå examensmålen. Det goda samarbetet inom ämneskollegier och kurslag lyfts fram i intervjuerna, liksom det tvärvetenskapliga samarbetet. Bedömargruppen ser det positiva med detta men också riskerna för att delar av ämnesinnehållet kan komma att tappas bort och att progressionen uteblir om samarbetet förändras. Bedömargruppen vill betona att det är viktigt att progression och ämnesinnehåll skrivs fram i styrdokument på ett sätt som inte påverkas av enskilda personers medverkan i de aktuella arbetslagen.

När det gäller innehållet i kurserna inom svenska som andraspråk, så beskrivs i ansökan att grunden läggs i den första kursen och att en del av detta innehåll återkommer i andra påföljande delkurser. I *Svenska som andraspråk 2* sker en fördjupning av delarna i *Svenska som andraspråk 1*, medan

Svenska som andraspråk 3 innehåller två olika slags examensarbeten. Tanken om en fördjupning i den andra kursen inom ämnet är god, men ansökan ger inte någon information om vad en fördjupning rent konkret innebär. Vid intervjuerna gavs exempel på fördjupning i form av språktypologi för grammatikkurserna och det hävdades att fördjupningen och därmed progressionen framför allt syns i litteraturen. Bedömargruppen saknar emellertid en mer konkret förklaring till hur fördjupningen och därmed progressionen är tänkt att åstadkommas. Den litteratur som valts till de olika kurserna kan enligt bedömargruppen inte tillhandahålla en sådan förklaring. Bedömargruppen ifrågasätter till exempel att grundläggande litteratur som Ewa Sundgrens "Sociolingvistik", Niclas Abrahamssons "Andraspråksinläring", Roger Källströms "Svenska i kontrast" och Vetenskapsrådets "Flerspråkighet – en forskningsöversikt" används som fördjupningslitteratur.

Bedömargruppen ser potentiella problem med områden som flerspråkighet och litteracitet, vilka tas upp i flera av delkurserna men där det saknas en tydlig beskrivning av progressionen med avseende på lärandemålen. Det är bedömargruppens uppfattning att det finns för lite om skönlitteratur i kurserna överlag för att de blivande lärarna ska kunna undervisa om dessa områden. Denna brist blev också bekräftad vid intervjuerna. Bedömargruppen saknar också moment om text och modersmålsundervisning i kurserna. Det framkom vid intervjuerna att modersmålsundervisning tas upp i en examinationsuppgift på delkurs 1 i *Svenska som andraspråk 1*. Dock finns det inte något om detta område i lärandemålen, vilket gör att bedömargruppen ifrågasätter kopplingen mellan examinationsuppgifter och lärandemål.

Bedömargruppen anser också att förhållandet mellan ämne och ämnesdidaktik samt mellan lärandemål och litteratur inte är tydligt ur ett progressionsperspektiv, särskilt i kurserna *Det svenska språkssystemet i ett andraspråksperspektiv* (delkurs 2 i *Svenska som andraspråk 1*) och *Det svenska språkets struktur i ett kontrastivt perspektiv* (delkurs 3 i *Svenska som andraspråk 2*). De båda lärandemålen i den förstnämnda delkursen handlar om det "svenska språkets struktur i ett kontrastivt perspektiv" vilket är titeln på den senare delkursen och innehållet tar upp ämneestetiska studier i grammatik, fonetik och semantik samt ämnesdidaktiska perspektiv. Litteraturen i kursen täcker i första hand uttal och ordförråd och i mindre grad grammatik, medan det helt saknas litteratur om semantik. Den senare, fördjupande delkursen har tre specifika lärandemål om fonetik och uttalsundervisning och tre mer allmänna mål om svenskans drag. Innehållet i den delkursen tar upp kunskaper i grammatik och fonetik samt didaktiskt fokus på uttal, medan litteraturen till största delen handlar om grammatik – såväl typologiskt som ur ett andraspråksperspektiv. Litteraturen om fonetik är delvis densamma som i den grundläggande kursen och medan det specifika målet om uttalsundervisning finns i den fördjupande delkursen, så ligger Tomas Riads "Uttalsundervisning för unga" i den grundläggande delkursen. Här finns således oklarheter med avseende på progression.

Bedömargruppen ser positivt på att den sista ämnesterminen innehåller två vetenskapliga arbeten varav det ena ska förbereda för det andra. I ansökan framgår det dock inte riktigt hur dessa två delkurser bygger på varandra. Kursplanen skiljer på "självständigt arbete" i delkurs 1 och "examensarbete" i delkurs 2. I lärandemålen är det dock endast informationssökning i delkurs 1 och koppling till pedagogisk-didaktiska perspektiv i delkurs 2 som skiljer mellan dem. Dessa lärandemål finns angivna i ansökan men i kursplanen anges endast lärandemålen för hela kursen, det vill säga för delkurs 1 och delkurs 2 tillsammans. I innehållsbeskrivningen är det självständiga arbetet en litteraturstudie, men samtidigt en forskningsplan för examensarbetet. Där nämns också vetenskapligt skrivande, vilket inte tas upp i innehållet för examensarbetet. Vid intervjuerna framkom att delkurserna egentligen är examensarbete 1 och 2 samt att dessa utgör en progression.

Bedömargruppen menar att denna progression måste synliggöras i kursplanen och att innehållet måste tydliggöras.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att de beskrivna otydligheterna vad avser kursinnehåll, kursmål och litteratur samt därmed progressionen mellan kurserna medför att det inte kan säkerställas att studenterna på den tilltänkta utbildningen uppnår de examensmål som rör ämneskunskaperna. Därför blir omdömet Inte tillfredsställande.

Bedömningsområde:**Utformning, genomförande och resultat****Jämställdhet**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Ett jämställdhetsperspektiv beaktas inte i utbildningens innehåll och utformning.*

I ansökan beskrivs jämställdhetsperspektivet på ett generellt sätt i förhållande till ämneslärarprogrammet i stort, snarare än mer specifikt i förhållande till ämnet svenska som andraspråk. Vid intervjuerna framkom dock att jämställdhet likställs med ett bredare mångfaldsperspektiv. Visserligen nämndes vid intervjuerna också betydelsen av ett intersektionellt perspektiv, men ett sådant intersektionellt angreppssätt återfinns inte i någon av kursplanerna. Det finns en viss obalans mellan män och kvinnor i den lärartabell som bifogats ansökan. Vid lärosätet finns en medvetenhet om denna obalans och den kommer att beaktas i samband med framtida rekryteringar. Detta välkomnas av bedömargruppen, även om jämställdhetsperspektivet i utbildningens innehåll och utformning inte direkt berörs av könsfördelningen inom personalen. När det gäller själva utbildningen i det aktuella undervisningsämnet, så har inte bedömargruppen kunnat se att jämställdhet beaktas i dess innehåll och utformning.

Bedömargruppen anser att jämställdhetsaspekten inte har beaktats på ett tillfredsställande sätt i förhållande till ämnet svenska som andraspråk.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Den sammanvägda bedömningen vad gäller bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat är Inte tillfredsställande.

Utbildningsplan och kursplaner finns för hela utbildningen och dessa är utformade i enlighet med högskoleförordningen med avseende på behörighetskrav och övriga förutsättningar.

Inom Säkring av examensmålen ser bedömargruppen omfattande brister i kursinnehåll och progression, varför bedömningsgrunden bedöms som Inte tillfredsställande. Bedömargruppen konstaterar att det förefaller finnas ett väl utvecklat kvalitetssäkringsarbete som torde inbegripa också den aktuella utbildningen, men att det på kursnivå inte går att garantera att examensmålen uppnås. Det goda samarbetet i lärlagen och det tvärvetenskapliga samarbetet är positiva inslag i verksamheten, men det är likväl bedömargruppens uppfattning att detta inte är tillräckligt för att garantera innehåll och progression i ämnet svenska som andraspråk. Ämneskurserna behöver innehållsmässigt kompletteras och stramas upp samt förtydligas med avseende på progression. Här

menar bedömargruppen att disputerade inom svenska som andraspråk behöver komplettera adjunkterna i ämnet och de disputerade i intilliggande ämnen som i dagsläget utgör den undervisande personalen inom den tilltänkta utbildningen.

Bedömargruppen anser också att jämställdhetsaspekten i undervisningsämnet svenska som andraspråk behöver synliggöras i utbildningen.

Bedömningsområde:

Arbetsliv och samverkan

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.*

Det finns en enligt bedömargruppen väl uppbyggd organisation kring verksamhetsförlagd utbildning (VFU), inom vilken lärosätet har långsiktiga avtal med 20 kommuner. Vid lärosätet finns det även en strävan att matcha studenters och handledarens ämneskompetens under samtliga fyra VFU-perioder. Sådan matchning garanteras i studenternas båda undervisningsämnen, på så sätt att om studenten har exempelvis historia och geografi som undervisningsämnen så har också handledaren den ämneskombinationen. Detta anser bedömargruppen vara tillfredsställande med avseende på utbildningens användbarhet i det kommande arbetslivet. Lärosätet erbjuder också VFU-handledarna handledarutbildning i två steg. Det finns ett starkt önskemål om att VFU-handledarna ska ha genomgått handledarutbildning för att få ta emot studenter och i de fall detta önskemål inte har kunnat uppfyllas, så finns krav på att rektor upprättar en kompetensutvecklingsplan för VFU-handledaren där denna utbildning ingår.

Bedömargruppen anser att det finns goda exempel på hur lärosätet samverkar med arbetslivet. Ett sådant är de programspecifika råd som fungerar som kontaktyta mellan externa arbetslivsrepresentanter, lärarutbildare, studenter och programansvarig. Anpassningen av utbildningarna efter samhällsförändringar och arbetslivets behov genom uppdragsutbildningar av olika slag är ett annat exempel.

Bedömargruppen anser att arbetslivsaspekten är inkluderad på ett tillfredsställande sätt i den planerade utbildningen.

Bedömningsområde:

Studentperspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att studenterna ska ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

I både ansökan och intervjuerna framkom det att studentrepresentation är något som lärosätet arbetar aktivt med och att det finns studenter representerade i de flesta organ och grupper. Studentrepresentation sker också i form av vad som kallas kursutvecklare, vilket är en student som deltar i utveckling av undervisningen inom ämneslärarprogrammet. Bedömargruppen anser att lärosätets arbete med studentrepresentation är förtjänstfullt, fastän det vid intervjuerna framgick att en

del studenters kännedom om vad uppdraget som studentrepresentant innebär är bristfällig. Också här torde det vara fråga om en brist i informationen mellan lärosätet och studenterna.

Vid den del av lärosätet inom vilken den sökta utbildningen skulle komma att ges - Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) - finns ett kursplaneråd vilket fungerar som ett kvalitetssäkrande organ. Vidare har varje utbildningsprogram en programansvarig som ansvarar för att samordna och bedriva utvärdering inom programmen. Programansvarig samlar externa arbetslivsrepresentanter, studenter och lärare i programråd där önskemål om förändringar i kursinnehållet fångas upp. HLK har också kurslag som utgörs av de lärare som undervisar på kursen. Kursens konkreta upplägg skrivs in i en studieguide som presenteras vid kursstart.

Kvalitetsarbetet säkerställs genom kursarbetslag som bland annat följer upp resultaten från kursvärderingar och i samband med att programkonferenser äger rum två gånger per termin. Eventuella åtgärder ansvarar kursansvarig, examinator och programansvarig för. En kvalitetsförbättringsplan genereras av utvecklingsarbetet och den årliga kvalitetsrapporten för respektive program.

Lärarna på ämneslärarprogrammet förefaller av studenterna uppfattas som flexibla och hjälpsamma vad gäller frågor om undervisningen och undervisningens upplägg. Det framgick dock vid intervjuerna att studenter sällan får ta del av de kursvärderingar som skrivs efter det att en kurs avslutats. Kursutvecklaren som är med i utvecklingsarbetet tar i varje fall del av dessa och det händer att lärare tar upp resultat från tidigare studenters kursvärderingar. Det förefaller däremot vara ovanligt att studenter får återkoppling på sina egna kursvärderingar. Vid intervjuerna framgick inte desto mindre att det i studieguiden avsätts tid för att studenterna ska kunna svara på kursvärderingarna. Detta ställer sig bedömargruppen positiv till då kursvärderingar är en viktig del av kvalitetssäkringsarbetet.

Sammantaget är studentperspektivet tillgodosett på ett tillfredsställande vis.

Samlat omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering:

Den sammanvägda bedömningen av bedömningsområdet Förutsättningar är att lärosätet inte har tillräckliga förutsättningar när det gäller utbildningsmiljö och personal för att ge utbildning för ämneslärarexamen med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9 i ämnet svenska som andraspråk. Bedömargruppen är medveten om den nationella bristen på forskare och forskning inom svenska som andraspråk, men anser inte att lärosätet har kompenserat för denna brist utan i stället förlitar sig på närliggande ämnen och ett mångkulturellt perspektiv. Detta anser bedömargruppen vara otillräckligt för att lärosätet ska kunna planera, genomföra och utveckla ämnesinnehåll och ämnesprogression i den sökta utbildningen. Personal och utbildningsmiljö kan därför inte anses uppfylla de krav som en ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 i undervisningsämnet svenska som andraspråk ställer. Resurserna i andra avseenden kan dock bedömas som tillfredsställande, då det finns en väl utvecklad infrastruktur och tillgängliga resurser i övrigt. Inte desto mindre förhåller sig bedömargruppen tveksam till den aktuella yrkesexamen vid lärosätet, även om det finns ett rikstäckande intresse vad gäller denna. Denna tveksamhet gäller särskilt förhållandet mellan inriktningen mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktningen mot arbete i gymnasieskolan, där den senare ger en ingång till båda åldersgrupperna. Lärosätet behöver

undersöka det faktiska behovet av att det inrättas en utbildning inom ämnet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, i förhållande till det eventuella behovet av att ämnet inrättas inom inriktningen mot arbete i gymnasieskolan.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande. Bedömargruppen kan konstatera att det sker ett väl utformat och fungerande kvalitetssäkringsarbete vid lärosätet och styrdokumenterna kan bedömas som tillfredsställande. Däremot ser bedömargruppen omfattande brister i kursinnehåll och progression, varför säkerställandet av examensmålen uppfyllande inte är tillfredsställande. Inte heller jämställdhetsaspekten bedöms vara tillfredsställande då denna inte har tydliggjorts i förhållande till undervisningsämnet svenska som andraspråk.

Bedömningsområdena Arbetsliv och samverkan samt Studentperspektiv uppfyller de krav som ställs på att utbildningen förbereder studenterna för arbetslivet – främst genom en väl fungerande VFU-organisation – samt att studenterna har en aktiv del i utvecklingen av utbildningen. Bedömargruppen anser därmed att dessa båda bedömningsområden kan bedömas som tillfredsställande.

Bedömargruppen ser en återkommande problematik hos lärosätets ansökan i detta att ett övergripande perspektiv anläggs i flera frågor utan att det konkretiseras och utan att det tydliggörs hur det förankras i utbildningen. Detta gäller framför allt forskning och lärarkompetens där intilliggande ämnen och tvärvetenskap samt även "mångkultur" ersätter fördjupad kunskap inom svenska som andraspråk, men det gäller även jämställdhetsperspektivet som uppgår i ett bredare mångfaldsperspektiv. De integrerade "strimor" som ska garantera måluppfyllelse är ett exempel på en god tanke som dock saknar en tydlig förankring i ämnet. Bedömargruppen anser att lärosätet behöver knyta forskare i svenska som andraspråk till sig för att fördjupa ämnesinnehåll och skapa ämnesprogression i utbildningen. På så sätt kan en stark förankring i ämnet åstadkommas, till vilken de tvärvetenskapliga samarbetena kan kopplas.